

บทที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan)

เนื่องจากวิชาแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนานักเรียน และการประเมินผล การเรียนวิชานี้จะเป็น “ผ” หรือ “มผ” (ผ่านหรือไม่ผ่าน) ทำให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดใน ลักษณะต่างๆ เช่น นักเรียนจะเข้าเรียนหรือไม่เรียนก็ได้ (อาจารย์ใจดี) ส่วนอาจารย์กลุ่มสาระ วิชาอื่นๆ เมื่อสอนไม่ทันก็มาขอใช้เวลาของวิชาแนะแนวเพื่อสอนเพิ่มเติม วิชาแนะแนวเป็น วิชาเอกแบบสอบถาม หรือวิชาแนะแนวให้นักเรียนสนุกสนานและไร้สาระ เป็นต้น ดังนั้น อาจารย์แนะแนวจำเป็นต้องมีแนวทางการจัดกิจกรรมในวิชาแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพด้วย การบูรณาการความรู้ทางด้านจิตวิทยาหลักสูตรการศึกษา จิตวิทยาวัยรุ่น เทคนิคการสอน ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และประยุกต์ไปใช้ในการวางแผน การจัดการเรียนรู้หรือการสอนในแต่ละคาบเพื่อสร้างการจูงใจและทำให้นักเรียนบรรลุ จุดประสงค์ของการเรียนรู้

ความหมายแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 58) ได้ให้คำจำกัดความของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการ เตรียมการสอนหรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำเป็น ลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่างๆมากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์จะให้นักเรียนเกิด การเปลี่ยนแปลงด้านใด (สติปัญญา / เจตคติ / ทักษะ) จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือแหล่งการเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร

ระวีวรรณ ศรีครามครัน (2552 : 189) ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้สอน (อาจารย์แนะแนว) จะต้องพิจารณาก็คือ การเรียนรู้... การ วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี จะสามารถทำให้ผู้สอนสามารถควบคุมชั้นเรียน และทำให้ กิจกรรมในชั้นเรียนดำเนินไปด้วยดี

ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ หรือ “การวางแผนการสอน” วิชาแนะแนว หมายถึง การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่อาจารย์แนะแนวกำหนดไว้

ประเภทของการวางแผนการสอนแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การวางแผนการสอนในระดับกระบวนการวิชา (Course) คือ ผู้สอนจะปรับปรุงกระบวนการวิชาหนึ่งๆจากหลักสูตรรายวิชา มากำหนดระยะเวลาสำหรับการสอนเป็น 1 ภาคการศึกษา เช่น วิชาแนะแนว จะกำหนดการสอนเป็นประมาณ 14 ครั้งต่อภาคการศึกษา

2. การวางแผนการสอนในลักษณะของหน่วยวิชา (Unit) คือ ผู้สอนจะกำหนดหัวข้อเรื่องหนึ่งๆ ในกระบวนการวิชาว่าจะใช้ระยะเวลากี่คาบในการเรียนรู้ เช่น การวางแผนชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) จะเริ่มจากการให้นักเรียนจินตนาการ ว่าอีก 10 ปีข้างหน้าจะประกอบอาชีพอะไร (เลือกอย่างน้อย 3 อาชีพ) และเขียนลักษณะการทำงานของอาชีพที่เลือกตามที่นักเรียนทราบมาประกอบ

2) ให้นักเรียนสรุปว่า อาชีพที่นักเรียนในห้องนี้สนใจมากที่สุด 3 ระดับแรก คือ อาชีพอะไร และวางแผนว่า นักเรียนที่แบ่งเป็นกลุ่มๆละประมาณ 6 คน (จากนักเรียนทั้งห้อง 35 คน) ต้องการทราบเรื่องอะไรตั้งแต่ในแต่ละอาชีพ แล้วตั้งคำถามเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ที่ประกอบอาชีพที่กลุ่มของตนได้รับมอบหมาย

3) ให้ตัวแทนกลุ่มมาเล่าข้อมูลที่ไปสัมภาษณ์ให้เพื่อนในห้องฟัง และให้นักเรียนแต่ละคนดูอาชีพที่ตนเองได้เลือกไว้ โดยมีสิทธิ์แก้ไขหรือคงอาชีพเดิมได้ เพราะฉะนั้นในการวางแผนการสอนในลักษณะหน่วยวิชาในตัวอย่างข้างต้น จึงใช้ระยะเวลา 3 คาบ

3. การวางแผนการสอนในลักษณะของคาบเวลา (Lesson) คือ ผู้สอนกำหนดการสอนในหนึ่งคาบ (50 นาที) ซึ่งวิชาแนะแนวนิยมเขียนการวางแผนการสอนในลักษณะนี้มากที่สุด

นอกจากนี้ ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ อาจารย์แนะแนวจะต้องนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรรายวิชามาวิเคราะห์เป็นจุดประสงค์ในการเรียนรู้แต่ละคาบด้วย ตัวอย่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาของไทย พุทธศักราช 2551 (หน้า 20) ระบุ ดังนี้

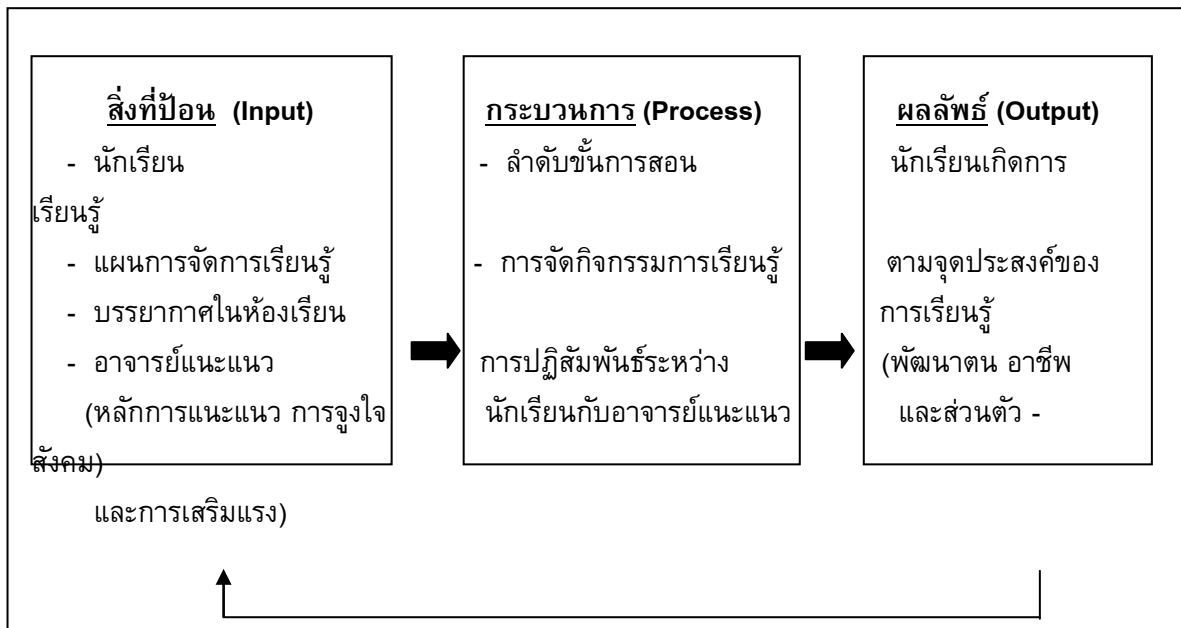
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ส่วนหนึ่งคือวิชาแนะแนว) มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรรายวิชา

กิจกรรมแนะแนว (ในที่นี้คือ “วิชาแนะแนว”) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

ดังนั้นอาจารย์แนะแนวจึงต้องวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรรายวิชาแนะแนวและพัฒนาการของวัยรุ่น โดยการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาแนะแนวแต่ละครั้ง เพื่อกำหนด เนื้อหาวิชา เจตคติที่ดี และประสบการณ์ ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างถาวรโดยการฝึกหัด และใช้หลักการเรียนรู้ที่ว่า การเรียนรู้ที่ดีควรสอนเนื้อหาสาระหนึ่งเรื่องในหนึ่งครั้ง และสร้างสถานการณ์การจูงใจให้นักเรียน ตลอดจนใช้หลักการเสริมแรงอย่างเหมาะสม

แผนผังที่ 6.1 แสดงวัฏจักรการเรียนการสอนวิชาแนะแนว

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

1. ช่วยเป็นแนวทางในการวางแผนการสอนที่ดี เพื่อบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ วิชาแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางและรายวิชาไว้ล่วงหน้า
2. ทำให้อาจารย์แนะแนว (โดยเฉพาะนักศึกษาฝึกสอนวิชาแนะแนว) มีการเตรียมความพร้อมหรือเตรียมความรู้ สื่อการสอน / กิจกรรม วิธีการวัดและประเมินผล
3. ใช้เป็นคู่มือสำหรับอาจารย์วิชาการอื่นๆที่มาช่วยสอนวิชาแนะแนว ให้ดำเนินการได้อย่างมีขั้นตอนที่ถูกต้อง
4. นำไปแก้ไขหรือปรับปรุงการสอนวิชาแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผลที่เกิดตามมาคือนักเรียนจะได้รับการพัฒนาตนเอง อาชีพ หรือส่วนตัว – สังคม ได้อย่างฉลาด หรือมีคุณภาพการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพจิตที่ดี

การจัดการเรียนรู้ในวิชาแนะแนวที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับธรรมชาติ พัฒนาการ และปัญหาของนักเรียน
2. กิจกรรมที่จัดต้องสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา

3. ต้องจัดกิจกรรมเพื่อนักเรียนทุกคน หรือในรูปของกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล โดยครอบคลุมเนื้อหาสาระด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การพัฒนาตนเอง การแก้ปัญหา และการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน (หรือมุ่งสู่อนาคต)

4. เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการวัดผลด้านเนื้อหาสาระน้อย แต่มุ่งประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นมากกว่า เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปรัชญาการแนะแนว คือ ช่วยให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองได้ (Help him to help himself) เพราะทุกคนมีศักยภาพในการนำมาใช้แก้ไขปัญหา และคนทุกคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล อาจารย์แนะแนวเพียงแต่จัดการเรียนรู้เพื่อให้โอกาสนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน และคาดหวังความสำเร็จที่แตกต่างกันตามความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งเน้นในด้าน “การทำให้ช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนแคบลง” “สุดา ไบแย้ม, 2540 : 27) รวมทั้งนักเรียนเกิดความไว้วางใจและศรัทธาต่ออาจารย์แนะแนวทำให้นักเรียนมีบุคคลที่สามารถปรึกษาหารือเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม (ในรูปของบริการแนะแนว 5 ด้าน) ต่อไป

5. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

6. ควรให้นักเรียนจดบันทึกหรือทำรายงานส่งทุกครั้ง

7. ควรใช้วิธีการสอนหลายวิธีตามความแตกต่างของนักเรียน กาลเทศะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ที่เป็นจริง

8. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการสอนในแต่ละครั้งโดยอาจารย์ผู้สอน และนักเรียน เพื่อนำไปพัฒนาทักษะการเรียนการสอนให้เกิดความเชี่ยวชาญมากขึ้น

ความหมายและองค์ประกอบของการสอน

“การสอน คือ วิธีการต่าง ๆ (หรือขั้นตอน) ที่ผู้สอนนำมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ โดยผ่านประสบการณ์หรือการฝึกฝนตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งจากหลักสูตรแห่งชาติ ปรัชญาการแนะแนว และการฝึกปฏิบัติการสอนวิชาแนะแนวพบว่า วิธีการสอนที่ดีที่สุดคือ การสอนที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child - centered teaching)

องค์ประกอบของการสอน

เนื่องจากการสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ครูจะต้องมีความรู้ทางด้านทฤษฎีการสอน ทฤษฎีจิตวิทยา และฝึกฝนการสอนอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะหรือเชี่ยวชาญการสอน ซึ่งรองศาสตราจารย์ ดร. นิรมล ศตวุฒิ (2538 : 10 - 11) ได้เสนอแนะการสอนที่ดีว่าประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ

1. การจูงใจ
2. การวางแผนดำเนินงาน
3. การทำให้กระจ่างชัด
4. บทสรุป

1. การจูงใจ เนื่องจากครูต้องรับผิดชอบสองสิ่งคือนักเรียนและเนื้อหาวิชา ครูจึงจำเป็นต้องสร้างการจูงใจโดยใช้บุคลิกภาพของครูดึงดูดความสนใจของนักเรียน และเตรียมเนื้อหาวิชาที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนโดยตรงด้วยการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานสอดคล้องกับการเสริมคุณค่าแก่ชีวิตของนักเรียน และความต้องการของสังคม

2. การวางแผนดำเนินงาน ครูควรตัดสินใจให้แน่นอนว่า เมื่อนักเรียนได้รับการจูงใจและมีความพร้อมที่จะเรียนแล้ว ครูคาดหวังจะให้นักเรียนรู้อะไรเมื่อจบคาบเรียนนั้น หน้าที่ของครูจึงเป็นผู้ชี้แนวทางให้นักเรียน

3. การทำให้กระจ่างชัด เนื่องจากเนื้อหาวิชาที่ให้นักเรียนเรียนมักจะมี ความซับซ้อนและทำให้นักเรียนเกิดความสับสนบ่อยครั้ง ประกอบกับนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ครูจึงต้องมีความอดทนและใช้วิจารณญาณในการปรับความยากของเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน หรือใช้กรณีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมแทนความรู้ที่เป็นนามธรรม เพื่อช่วยจัดปัญหาหรือทำให้นื่องกระจ่างชัดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. การสรุป การที่นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชา และนำไปใช้ได้ นักเรียนจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของรายละเอียดของเนื้อหาวิชาหรือความรู้หลายๆ เรื่องเข้าด้วยกันเป็นการสรุปภาพรวม

ความหมายและลักษณะการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อฝึกกระบวนการ “คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น” ให้แก่นักเรียน อีกทั้งเพื่อฝึกทักษะ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมโลกอนาคตได้อย่างมีความสุข (สุดา ไบแย้ม, 2540 : 24)

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ (Prachid Tinnabutr, 2012 : 1)

ดังนั้น การสอนวิชาแนะแนวโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือแผนการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนวซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนตามความแตกต่างของนักเรียน และมาตรฐานของหลักสูตร ทำให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลได้เต็มที่

ลักษณะการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในการสอนวิชาแนะแนวนิยมใช้การสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน 3 แบบ ดังนี้ (สุดา ไบแย้ม, 2540 : 25 - 26)

แบบที่ 1 **Student - centered Class** คือ ครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียน นักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนตามคำสั่ง หรือคำแนะนำของครู ซึ่งส่วนมากจะเป็นกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมคู่กับเพื่อน

แบบที่ 2 **Learner - based Teaching** คือ ครูจะเป็นผู้กระตุ้นหรือมอบหมายให้นักเรียน ผลิตสื่อเนื้อหาของเรื่องที่จะเรียนขึ้นมาโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญพิเศษของนักเรียนเป็นฐานในการสร้างสื่อ เนื้อหา วิธีนี้ใช้ได้ดีกับการเรียนภาษาต่างประเทศ เพราะนักเรียนจะได้ฝึกสมรรถนะทางภาษาเป็นสองเท่าคือ ในขณะที่ช่วยเตรียมสื่อหรือเนื้อหาที่จะใช้ฝึกปฏิบัติ และในขณะที่ฝึกปฏิบัติภาษาเท่านั้น

แบบที่ 3 **Learner - Independence** หรือ **Self - directed Learning** เป็นแบบที่นักเรียนเป็นอิสระจากการเรียนในห้องเรียนปกติ นักเรียนสามารถเลือกใช้สื่อที่จัดสรรไว้ให้ในห้องศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการตามความสนใจ นักเรียนอาจจะเรียนคนเดียวหรือเรียนรู้กับเพื่อน

ตัวอย่าง “แผนการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนว”

แผนการจัดการเรียนรู้.....

เรื่อง.....จำนวน.....คาบ
วัน เดือน ปี.....ชั้น.....เวลา.....

สาระสำคัญ

.....
.....
.....

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม)

1.
2.
3.

เนื้อหาสาระ

.....
.....
.....

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

.....
.....
.....

สื่อการเรียนรู้การสอน

.....
.....

การประเมินผลการเรียนรู้การสอน

.....

หนังสือประกอบการสอน (ควรค้นคว้าแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย และอย่างน้อย 3 แหล่งมา)

.....

กิจกรรมเสนอแนะ

.....
.....

หมายเหตุ (ผลการสอน / อุปสรรค / ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข)

.....
.....
.....

ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1. **สาระสำคัญ** หมายถึง มโนทัศน์ (Concept) หรือข้อความสรุปเกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการ กระบวนการ หรือความรู้บางอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ต้องการให้นักเรียนได้รับภายหลังการเรียนรู้จบเรื่องนั้นๆแล้ว นิยมเขียนรูปของความเรียงหรือเป็นข้อๆ โดยสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา

2. **จุดประสงค์การเรียนรู้** (หรือจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม) หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนว่าจะสามารถแสดงพฤติกรรมอะไรได้บ้าง ในระหว่างการเรียน หรือเมื่อสิ้นสุดการเรียนในหนึ่งคาบ และเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ซึ่งผู้สอนจะต้องระบุให้ชัดเจนโดยวิเคราะห์มาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 6) คือ มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

ดังนั้นพฤติกรรมการเรียนรู้จากหลักสูตรเพื่อพัฒนา 4 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (ด้านปัญญา) จิตพิสัย (ด้านจิตใจ) ทักษะพิสัย (ด้านทักษะ) และกระบวนการ (ด้านการจัดการ)

ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล ตัวอย่างพฤติกรรมทางสติปัญญา เช่น

- บอกลักษณะของวัยรุ่นที่ดี
- เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเรียนส่วนสายสามัญกับสายอาชีวะ

ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ได้แก่ การรับรู้การตอบสนอง การมีค่านิยม การจัดระบบและการสร้างทักษะนิสัย ตัวอย่างพฤติกรรมทางความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม ผลงานทางศิลปะ หรือดนตรี จริยธรรม เช่น

- บรรยาย ความสวยงามของสวนดอกไม้ไทย
- ยืนยันประโยชน์ของการออกกำลังกาย เป็นต้น

ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ได้แก่ การเคลื่อนไหวร่างกายทั้งตัวหรือบางส่วน โดยประสานกันหรือไม่ประสานกัน และการแสดงออกทางกิริยาท่าทางหรือคำพูด ตัวอย่างเช่น

- การพ้อนรำ
- การแสดงละคร
- การพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นต้น

ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จะทำให้แสดงพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านก็ได้ นอกจากนี้จุดประสงค์การเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. จุดประสงค์นำทาง คือ กำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังหลายๆข้อ ใน 1 คาบเรียน
2. จุดประสงค์ปลายทาง คือ กำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง เมื่อการเรียนรู้ในหนึ่งคาบเสร็จสิ้นลง

คณะนิติศาสตร์งานแนะแนว หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 6) ได้เสนอความคิดเพื่อป้องกันอาจารย์บางท่านที่มาช่วยสอนวิชาแนะแนวโดยการบรรยาย (หรือการแนะนำทุกสิ่งทุกอย่างในเวลาสั้นๆ) เปลี่ยนไปใช้วิธีการสอนโดยการยิ่ดนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนใช้ความพยายามค้นพบตัวเองและหาทางที่จะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยอาจารย์แนะแนวทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน

จุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในคาบแนะแนวที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (จากคณะนิเทศก์งานแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการ 2540 : 6) มีดังนี้

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้อาจารย์แนะแนวจัดการเรียนการสอนในคาบแนะแนวที่ให้โอกาสนักเรียนร่วมคิด ร่วมทำ วิเคราะห์ ประเมินผล สรุปผลและนำไปใช้ให้มากที่สุด อีกทั้งยังสามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันได้ด้วย

จุดประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อให้อาจารย์แนะแนวเตรียมความรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และอุปกรณ์ที่จะใช้ในคาบแนะแนวได้
2. เพื่อให้อาจารย์แนะแนวสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์ และนักเรียน ตลอดจนนักเรียนและนักเรียนได้
3. เพื่อให้อาจารย์แนะแนวจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อให้อาจารย์แนะแนวให้โอกาสนักเรียนในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด
5. เพื่อให้อาจารย์แนะแนวเปิดให้โอกาสนักเรียนในการประเมินตนเอง และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้จะเขียนกว้างๆ หรือจะแยกเป็นส่วนประกอบของจุดประสงค์การเรียนรู้ 3 ส่วนดังนี้

1. ส่วนที่เป็น “พฤติกรรมที่คาดหวัง” เป็นข้อความที่บอกถึงพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนแสดงออกมาในระหว่างการเรียนรู้ หรือเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้เนื้อหาสาระแล้ว เช่น อธิบายความหมาย เขียนรายงาน อภิปราย เปรียบเทียบ ตัดสิน แก้ไข บอกเหตุผล
2. ส่วนที่เป็น “เกณฑ์” เป็นข้อความที่บอกว่านักเรียนต้องปฏิบัติได้ดีเพียงใด จึงจะได้รับการยอมรับว่านักเรียนทำสิ่งนั้นได้จริง (ไม่ใช่โดยบังเอิญ) หรือการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่ต้องการให้นักเรียนกระทำได้ เช่น ทุกข้อ อย่างน้อย 2 วิธี โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

3. ส่วนที่เป็น “สถานการณ์” เป็นข้อความที่บอกถึงเงื่อนไข หรือสถานการณ์ที่ผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่คาดหวัง เช่น เมื่อจบบทเรียนนี้.....ภายใน 2 ชั่วโมง เมื่อให้ดูวิดีโอ.....

ตัวอย่างจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มี 3 ส่วนดังนี้

นักเรียนสามารถเขียนรายงาน เรื่องการวางแผนไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญจังหวัดหนองบัวลำภูได้ โดยใช้คอมพิวเตอร์

ดังนั้นในการเขียนจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่ดี ควรมาจากการบูรณาการความคาดหวัง (หรือความต้องการ) ของนักเรียน และคุณภาพที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งครูวิเคราะห์หรือกำหนดตามหลักสูตรและหลักการแนะแนวเข้าด้วยกัน ดังนี้

ความคาดหวังของเด็กไทย ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ปี 2554

“...จากการระดมความคิดเห็นจากตัวแทนเด็กใน 4 ภาค ทั่วประเทศถึงทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้ ข้อสรุปใน 5 ประเด็นดังนี้ (จำลอง คำบัญญัติ 2553 : 15 จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 61 ฉบับที่ 19223 วันที่ 8 กันยายน 2553) มีดังนี้

1. ความมั่นคงทางครอบครัวและจิตใจ โดยส่งเสริมการสร้างสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ดำรงอยู่ด้วยความพอเพียง
2. มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่แข็งแรง โดยให้ความรู้ด้านสาธารณสุข หลักโภชนาการ นำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาปฏิบัติ
3. การเป็นคนดี โดยนำหลักศาสนาปฏิบัติ ยกย่องเชิดชูคนดี
4. การเป็นคนดีมีความสุข โดยดำเนินชีวิตการคิดในทางบวก และ
5. การเป็นคนดีสร้างสรรค์”

คุณภาพของนักเรียนที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของอาจารย์แนะแนว มีดังนี้

1. สามารถสื่อความด้วยการอ่าน การฟัง การพูดและการเขียน อย่างมีวิจารณญาณ
2. สามารถคิดคำนวณและแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเลขที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. สามารถคาดหมายการเปลี่ยนแปลงในสังคม สิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ
4. รักษาสุขภาพทั้งด้านกายและใจของตน เพิ่มพูนอนามัยชุมชนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อยู่เสมอ

5. มีค่านิยมในการเสียสละ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความยินดีเป็นประจำ
6. สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ทั้งที่เกี่ยวกับงานอาชีพและการพัฒนาสังคม
7. แสวงหาแนวทางปฏิบัติใหม่ๆ ให้ได้ผลงานดีขึ้นกว่าเดิมเสมอ รวมทั้งการนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยเสริมการพัฒนา
8. มีค่านิยมในการประกอบอาชีพสุจริต ปรับปรุงอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
9. สามารถปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นิยมการทำงานร่วมกัน
10. ปฏิบัติหน้าที่ของตน ต่อบ้าน ชุมชน ประเทศชาติ ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และชื่นชมในความเป็นไทย
11. บำรุงรักษาทรัพยากร ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ด้วยการใช้อย่างประหยัดอย่างคุ้มค่า และสร้างเสริมภูมิปัญญาไทย

3. เนื้อหาสาระ หมายถึง รายละเอียดที่จะสอนใน 1 คาบ ตามหนังสือแบบเรียน หรือเนื้อหาที่ผู้สอนรวบรวมและเขียนขึ้นเอง เพื่อให้นักเรียนเป็นคนสมบูรณ์ (ถ้ารายละเอียดเนื้อหามาก อาจจะแยกเป็นอีกหนึ่งแผน ซึ่งเรียกว่า “ใบความรู้ได้”) การเรียงเนื้อหาสาระควรเรียงจากเรื่องง่ายไปยาก และเนื้อหาควรมีความต่อเนื่องกันตามลำดับขั้นอย่างมีระบบ และการเรียนรู้ที่ดีคือ “เรียนรู้หนึ่งสิ่งในหนึ่งครั้ง”

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 6-7) ได้ระบุให้การสอนวิชาแนะแนะเน้นเนื้อหาเพื่อ มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนานักเรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญของนักเรียน 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม เช่น การฝึกกระตือรือร้น ความคิดเป็นกลุ่ม การนำเสนอผลงานหน้าห้องเรียน เป็นต้น

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อ

นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม (เช่น การทำงานกลุ่มเพื่อโครงการหนึ่ง โดยมีขั้นตอนดังนี้ วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบผลงาน แก้ไขปรับปรุงและลงมือกระทำ)

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม (เช่น การแก้ไขปัญหาโดยใช้ “สติมาปัญญาเกิด” สติ คือรู้ที่กำลังทำอะไร ปัญญา คือ คำนึงถึงผลที่ตามมาภายหลัง ไม่ใช่ทำอะไรไร้บริบทตามอารมณ์)

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น เช่น มีคำขวัญประจำใจดังนี้ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” “รู้จักให้อภัยใฝ่หาความรู้ บูชาพ่อขุน รู้คุณค่า ศาสนา พระมหากษัตริย์” “รู้จักกล่าวคำว่าขอโทษ หรือขอบคุณ เป็นต้น)

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม (เช่น การทำรายงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้ Internet จะต้องไม่คัดลอกและมาตัดปะส่งอาจารย์ แต่ควรอ่านเรื่องนั้นจากหลายๆ แหล่งข้อมูล และสรุปเป็นความเข้าใจของตนเอง ในที่สุดก็จัดพิมพ์เป็นรายงาน หรือการติดตามข้อสนเทศที่ทันสมัย เพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อมิฉฉาชีพที่ใช้เทคโนโลยีมาหลอกลวงคนในสังคมสูญเสียทรัพย์สินหรืออนาคต เป็นต้น)

ส่วนหน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 2-3) ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาวิชาแนะแนวโดยแบ่งเป็น 3 หมวด ดังนี้

1. หมวดการป้องกัน แก้ไข และพัฒนาตน (ตนเอง และผู้อื่น) เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเข้าใจผู้อื่น ทักษะชีวิต การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงวิถีการประมาทตน ประเมินคุณค่าการปฏิเสธที่จะนำพาผู้อื่นตราย การอนุรักษ์ การแก้ไขปัญหา และเทคนิคการพัฒนา ทั้ง

รูปธรรมและนามธรรม การปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การถอดถอนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การฝึกคิดและตัดสินใจอย่างฉลาด ทันโลก ทันเหตุการณ์ ฯลฯ (คือการพัฒนาตน)

2. หมวดการสร้างงานอาชีพและการประกอบอาชีพ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในปัจจุบัน และในอนาคต ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวโน้มความเจริญของโลก แนวทางการเปลี่ยนกระแสและทิศทางการประกอบอาชีพที่กว้างไกลในระดับโลกเปิด การมีเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ความว่องไวของการใช้สถานการณ์และสถานะเศรษฐกิจให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

การวางแผนอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อมวลชน การปฏิเสธอาชีพที่นำพาความเสียหายมาสู่ตนและสังคม การวิเคราะห์และการสังเคราะห์กระแสทางเศรษฐกิจข้ามชาติที่รุนแรง การป้องกัน การแก้ไขปัญหา การสร้างงาน การลงทุนด้วยความรอบคอบในการมองโลกกว้างทางอาชีพระดับลึก รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างงานอาชีพ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน สามารถสร้างงานอาชีพตามความต้องการของชุมชน (คือการพัฒนาอาชีพ)

3. หมวดการศึกษาตลอดชีวิต เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการศึกษา หาความรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ฝึกอบรมให้เป็นคนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ใฝ่มีความรู้ในระดับกว้างและระดับลึก ให้รู้จักคิดเป็น ฝึกให้ลงมือทำ ให้รู้จักการเผชิญหน้าและยอมรับ รวมทั้งหาทางแก้ไขอย่างสุขุมรอบคอบ ให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกภายในวัฒนธรรมและประเพณีไทย คือ มีคารวะธรรม มีมารยาทงาม อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล การประเมินผลวิเคราะห์ผล และตัดสินใจเลือกทางการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตน (คือพัฒนาสังคม)

ระดับชั้นปี ของนักเรียน มัธยมศึกษา	หมวดการ ป้องกัน แก้ไข และพัฒนาคน	หมวดการสร้าง งานอาชีพ และ ประกอบอาชีพ	หมวด การศึกษา ตลอดชีวิต	รวม
ม. 1	10	10	10	30
ม. 2	10	10	10	30
ม. 3	10	10	10	30

ตาราง 6.1 แสดงสัดส่วนเนื้อหาวิชาและแนวระดับมัธยมศึกษาตลอดปีการศึกษา
(จากหน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 3)

ระดับชั้นปี ของนักเรียน มัธยมศึกษา	หมวดการป้องกัน แก้ไข และพัฒนา คน (คาบ)	หมวดการสร้าง งานอาชีพ และ ประกอบอาชีพ (คาบ)	หมวดการศึกษา ตลอดชีวิต (คาบ)	รวม (คาบ)
ม. 1	10	5	15*	30
ม. 2	16*	6	8	30
ม. 3	5	19*	6	30

ตาราง 6.2 แสดงสัดส่วนเนื้อหาวิชาและแนวระดับมัธยมศึกษาตลอดปีการศึกษา
(จากการบูรณาการโดยเน้นพัฒนาการวัยรุ่นในสถานการณ์จริง)

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน หมายถึง การจัดสภาพการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมจะต้องเหมาะสมและเป็นจริงได้ โดยคำนึงถึงพัฒนาการของนักเรียน กิจกรรมจะต้องมีประโยชน์ หรือใกล้เคียงกับความสนใจของนักเรียนในวัยนั้นๆ และนำเอาหลักการเรียนรู้มาใช้ เช่น “กฎแห่งผล” เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ก็ควรมีการเสริมแรงทันที หรือหลักการปรับพฤติกรรมที่มีขั้นตอนชัดเจน การใช้ สิ่งเร้า (คือ วิธีสอน สื่อการสอน หรือสถานการณ์ ที่แปลกใหม่ - ทันสมัยเสมอ) รวมทั้งใช้กระบวนการต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นอย่างแท้จริง

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมี 3 ชั้น ดังนี้

4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง กิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจเรื่องที่จะเรียน หรือเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าสู่เนื้อหาสาระ (อาจจะใช้เวลาประมาณ 3 - 5 นาที) วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน กระทำได้หลายวิธี เช่น การทบทวนบทเรียนเดิม การแสดงบทบาทสมมติ การสนทนาซักถาม การใช้สื่อต่างๆ การเล่าเหตุการณ์หรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น การสาธิต การทนายปัญหา เป็นต้น

4.2 ขั้นดำเนินการ อาจารย์ต้องเลือกวิธีการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลาของเนื้อหาวิชาโดยมีการแบ่งเวลาสำหรับการประเมินผลของการเรียนรู้ในแต่ละคาบ ประมาณ 10-15 นาที

พฤติกรรมที่ครูแสดงในการเรียนการสอนต่อนักเรียน มีดังนี้

- ยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน เช่น นักเรียนบางคนคิดเร็ว และพูดเร็ว แต่บางคนคิดนานและพูดช้า เนื่องจากแบบแผนการคิดไม่เหมือนกัน
- มีความเชื่อมั่นว่านักเรียนมีศักยภาพและใฝ่ดีทุกคน อาจารย์ต้องกระตุ้นหรือชี้แนะ และวิเคราะห์หาจุดที่จะพัฒนาความสามารถของนักเรียน
- ใช้วิธีการสอนหลายๆแบบ เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อหน่าย และใช้สื่อเพื่อทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและจูงใจให้นักเรียนเกิดการสนใจเพื่อสร้างพฤติกรรมในแนวทางที่ดี
- ตรวจสอบและพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของนักเรียนด้วยขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพ
- นำผลงานของนักเรียนไปเผยแพร่ในที่สาธารณะเท่าที่อาจารย์ทำได้ เพื่อนักเรียนจะได้ “เก่ง ดี ดัง” ในทางที่สังคมยอมรับหรือป้องกันปัญหาตามมา

4.3 ขั้นยุติ คือ ขั้นของการวัดและประเมินผล อาจารย์อาจจะใช้การประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ใน 1 คาบ ว่ามีผลอย่างไร หรือเกิดอุปสรรคด้านใด แล้วนำมาวิเคราะห์ สรุป และบันทึกในหัวข้อเรื่อง “หมายเหตุ” ของแผนการสอนวิชาและแนว อาจารย์

แนะแนวจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนวิชาแนะแนวย่อมต้องแก้ไขปรับปรุง และยึดหลักเกณฑ์ตามหลักสูตรแกนกลางในแต่ละภาคเรียน ดังนี้

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 : 30 - 31 ระบุไว้ ดังนี้

1. การตัดสินผลการเรียน

ในการตัดสินผลการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

2. การให้ระดับผลการเรียน

ระดับมัธยมศึกษา

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรม และผลงานการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผ่าน หรือไม่ผ่าน

เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีผลการประเมิน ผ่าน ที่สถานศึกษากำหนด

5. สื่อการสอน (Instructional Technology) หรือ โสตทัศนูปกรณ์ หมายถึง เครื่องมือวัสดุ เทคนิคที่จะนำเนื้อหาวิชาหรือข่าวสารข้อมูลจากอาจารย์ไปสู่นักเรียนได้ง่ายและรวดเร็ว

ประเภทของสื่อการสอน

ดวงแสง ณ นคร (2542 : 23) อธิบายว่า เกอร์ลาชและอีลี (Gerlach Ely) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

1) ภาพนิ่ง ได้แก่ รูปภาพต่างๆทั้งที่เป็นภาพถ่าย ภาพพิมพ์ และภาพที่มีอยู่ในหนังสือ สไลด์ फिल्मสตริป และภาพโป่งใส ฯลฯ

- 2) การบันทึกเสียง ได้แก่ สื่อที่บันทึกเสียงไว้ เช่น แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง แถบเสียงในฟิล์มภาพยนตร์ และเทปโทรทัศน์ เป็นต้น สื่อประเภทนี้จัดเป็นวัสดุ
- 3) ภาพเคลื่อนไหว ได้แก่ ฟิล์มภาพยนตร์ และเทปโทรทัศน์
- 4) โทรทัศน์
- 5) ของจริง สถานการณ์จำลอง และหุ่นจำลอง (Real Things, Simulation and Models)
- 6) การสอนแบบโปรแกรม และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Programmed and Computer Assisted Instruction)

วิธีการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนที่ดี มีเกณฑ์โดยทั่วไปดังนี้

- ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหา
- เลือกสื่อที่มีความยาก-ง่าย เหมาะสมกับวัยของนักเรียน
- สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนการสอน
- มีประโยชน์หรือมีความทันสมัย
- มีราคาไม่สูงเกินความจำเป็น

เมื่ออาจารย์ใช้สื่อในการสอนแต่ละคาบแล้ว ควรวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อว่ามีความเหมาะสมมากหรือน้อย และควรจัดเก็บสื่ออย่างดีเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งต่อไป

6. การประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง เมื่อสอนไปแล้วอาจารย์แนะแนวจะต้องตรวจสอบว่า นักเรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่างๆ ในแต่ละคาบตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด และจะต้องตัดสินใจ แก้ไข และ/หรือปรับปรุงในการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนวในครั้งต่อไป

การประเมินผลการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 6.1 การประเมินนักเรียนมี 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1, 2, 3, และ 4
- 6.2 การประเมินตัวผู้สอน มี 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 10 และ 11

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนรู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น
สามารถพึ่งตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 1

รู้ความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถ
ของตนเอง

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และสรุปข้อดีข้อด้อยของตน

ตัวบ่งชี้ที่ 2

รักและเห็นคุณค่า ภูมิใจในตนเองและผู้อื่น

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 บอกข้อดีของตนเองและผู้อื่น

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมองโลกในแง่ดี และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 3

สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเองได้

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 รู้ปัญหาตนเอง

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และบอกสาเหตุของปัญหาและพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหา

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนมีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพ
และการทำงาน ชีวิตและสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 1

แสวงหาข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา อาชีพและการงาน ชีวิตและสังคม

เกณฑ์การประเมิน

- ระดับที่ 1 รู้แหล่งข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง
ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และสามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และได้ข้อมูลสารสนเทศตรงตามความต้องการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2

ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา อาชีพและการงาน ชีวิตและสังคม

เกณฑ์การประเมิน

- ระดับที่ 1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลสารสนเทศกับความต้องการของตนเอง
ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และระบุทางเลือก พร้อมข้อดีข้อเสียของทางเลือก
ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และตัดสินใจเลือกแนวทางและปฏิบัติตามทางเลือกที่ถูกต้องในการพัฒนาตนเอง

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีวุฒิภาวะทางอารมณ์

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีความมั่นคงทางอารมณ์และควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และจัดการอารมณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

สรุปว่าการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการตรวจสอบว่านักเรียนได้พัฒนาคุณภาพเป็นคนสมบูรณ์รอบด้าน ทั้งด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคมอยู่ในระดับใด รวมทั้งประยุกต์ข้อมูลหรือประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ไขปัญหา ป้องกันปัญหา และส่งเสริมการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2

สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 รู้ตนเองและรู้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และแสดงพฤติกรรมถูกต้องเหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ และสภาพแวดล้อม

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว
สังคม และสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้

มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมตามคำสั่ง

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และแนะนำ ชักชวนผู้อื่นทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม

จำเนียร ช่วงโชติ (2528 : 120) เสนอแนวคิดที่ผู้สอนอาจจะระบุเกณฑ์การประเมินผลภายในหมวดวิชาและแนวกันเองได้ โดยมีจุดเน้นเพื่อต้องการฝึกทักษะ และให้ประสบการณ์ที่ดีแก่นักเรียน และประเมินนักเรียนได้จากสิ่งต่อไปนี้ เช่น เวลาเรียน 80% ขึ้นไป ตรวจสมุดบันทึกประจำ วัดคะแนนจากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม หรือแบบทดสอบย่อยๆ เป็นต้น เกณฑ์เหล่านี้ไม่ควรหุ้มนักเกินไป เพราะเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ และใส่ใจต่อการเรียนวิชานี้

6.2 การประเมินตัวผู้สอน (หรืออาจารย์แนะแนว) รมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
ได้ระบุเกณฑ์การประเมินมาตรฐานด้านผู้สอนวิชาแนะแนว (2545 : 24-27) ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 10 ครูแนะแนวมีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ และเป็นแกนนำ
ด้านจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา และมีคุณสมบัติวิชาชีพแนะแนว

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีความถนัด ความเชี่ยวชาญ ด้านจิตวิทยาการแนะแนว และการให้คำปรึกษา

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีความรู้ด้านจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และนำความรู้ด้านจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีพัฒนาการตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2

มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับวิชาชีพแนะแนว

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีคุณลักษณะพื้นฐานของการเป็นครูแนะแนว

- รักษาความลับและประโยชน์ของนักเรียน
- รักและศรัทธาในวิชาชีพแนะแนว
- ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
- มีสุขภาพจิตที่ดี
- มีบุคลิกภาพที่อบอุ่น น่าไว้วางใจ
- มีความเมตตากรุณา

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และ

- ไม่มีอคติในการให้บริการ
- ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากนักเรียน
- ช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และ

- มีมนุษยสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

- รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 3

นำความรู้ด้านจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษาขยายผลให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

- ระดับที่ 1 จัดประชุม/อบรม/สัมมนา/จัดทำ/จัดหาเอกสาร/สื่อด้านจิตวิทยาการแนะแนว และการให้คำปรึกษาแก่ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน
- ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และเป็นพี่ปรึกษาและให้คำปรึกษาแก่ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีผลงานที่เป็นที่ยอมรับของครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

มาตรฐานที่ 11 ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา
และนำความรู้ด้านจิตวิทยาการแนะแนวไปบูรณาการในการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1

มีข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มที่เป็นปัจจุบัน

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีการวิเคราะห์ข้อมูล

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 2

ให้คำปรึกษาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ระดับที่ 1 นำข้อมูลนักเรียนไปใช้ในการให้คำปรึกษา และดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีกิจกรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีรายงานผลการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 3

นำความรู้ด้านจิตวิทยาการแนะแนวไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการด้านจิตวิทยาการแนะแนว

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ด้านจิตวิทยาการแนะแนว

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีผลการพัฒนาทางการเรียนรู้ที่แสดงถึงการบูรณาการความรู้ด้านจิตวิทยาการแนะแนว

วิธีการสอนวิชาแนะแนว หรือเรียกว่า “**บูรณาการการแนะแนวในการเรียนการสอน**” หมายถึง การนำเทคนิควิธีการทางจิตวิทยา และการแนะแนวมาใช้ในการจัดการเรียน

การสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มโดยเน้นให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งในด้านการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับตนเอง พัฒนาการตามวัย พฤติกรรมสาเหตุของพฤติกรรม วิธีการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ครูมีแนวทางในการช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เห็นคุณค่าในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ เกิดแรงจูงใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน” (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 12)

วิธีการสอนแนะแนวส่วนใหญ่ เน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจตนเองหรือผู้อื่น และนำไปสู่การเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสังคมที่นักเรียนเกี่ยวข้องทั้งโดยตรง หรือประสบการณ์จริง หรือโดยอ้อม คือประสบการณ์จากการร่วมกิจกรรม การทัศนศึกษา การนำข้อสังเกตจากสื่อหรือการใช้เทคโนโลยีมากระตุ้นให้นักเรียนเลือกหรือตัดสินใจ ตลอดจนการวางแผนคุณภาพชีวิตที่มีคุณภาพในปัจจุบันและ/ หรือในอนาคต วิธีการสอนแนะแนวที่นิยมใช้กันได้แก่ การสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ การสอนโดยใช้การระดมความคิด การสอนโดยใช้เกมจำลองสถานการณ์การสอนโดยใช้คำถาม การสอบแบบการแก้ปัญหา การสอนโดยนักเรียนเสนอรายงานในชั้นเรียน

1. การสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ (Role play)

คือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ และบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมภายใน - นอก หรือนักเรียนกำหนดบทบาทและแสดงพฤติกรรมตามข้อตกลงของกลุ่ม ทำให้อาจารย์แนะแนว นักเรียน และผู้แสดงบทบาทได้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลตามสภาพการรับรู้ของผู้ที่สร้างบทบาท หรือวิธีการแก้ไขปัญหา หรือการปรับพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือความสนุกเพลิดเพลิน

ขั้นตอนการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ

- 1.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 6 - 10 คน
- 1.2 อาจารย์กำหนดหัวข้อเรื่องหรือนักเรียนเสนอหัวข้อเรื่องที่สนใจ หรือต้องการ หรือเป็นปัญหา
- 1.3 ให้อาจารย์และผู้แสดงบทบาทได้ทราบคำพูดหรือท่าทางที่จะแสดง หรือให้แต่ละกลุ่มปรึกษาหารือว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้แสดง
- 1.4 ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาท
- 1.5 ให้ผู้สังเกต ผู้แสดง และ/ หรืออาจารย์ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น และสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงของแต่ละกลุ่ม

2. การสอนโดยใช้การระดมสมอง (Brain storming)

หมายถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยนักเรียนเป็นผู้พูดที่ดีหรือผู้ฟังที่ดี เพื่อให้นักเรียนรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน หรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน แต่ละกลุ่มอาจจะมีสมาชิก 6 - 10 คน หรือเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในห้องเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะหรือวิพากษ์วิจารณ์ ขั้นตอนการสอนโดยใช้การระดมสมอง

1. ผู้สอนให้นักเรียนทุกคน (หรือแต่ละกลุ่ม) แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ในหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่เฉพาะเจาะจง (โดยกำหนดเวลาไว้ล่วงหน้า แต่จะบอกหรือไม่บอก เวลาที่จะใช้ในปัญหานั้นก็ได้)

2. รวบรวมข้อเสนอแนะ และจดบันทึกไว้

3. โดยการใช้คำถาม (Questioning) หมายถึง ผู้สอนจะตั้งคำถามปลายเปิด (ขั้นต้นด้วย 6 คำ) ต่อไปนี้ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร และเพื่อใคร เพื่อผู้สอนจะได้เข้าใจสถานการณ์รับรู้ของนักเรียน หรือทำให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง และรวมไปถึงการได้ความรู้หรือประสบการณ์ที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคม ในบางกรณีเราใช้คำถามในรูปของการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริง (fact Finding Interview) โดยนักเรียนร่วมกันตั้งคำถาม และนำไปถามผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น และนำมาเขียนรายงานหรือพูดหน้าชั้นเรียน

4. การสอนโดยใช้เกม (Games) คือ ผู้สอนมีวิธีการเล่นเกมมาสร้างสถานการณ์ โดยบอกกติกาในการเล่นและการตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะหรือกลุ่มที่ชนะ เพื่อให้นักเรียนมีการฝึกทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และมีน้ำใจต่อเพื่อนหรือรู้จักแพ้และชนะในสถานการณ์การแข่งขัน หรือความกดดันจากความคาดหวังของผู้ร่วมทีมและเวลาสั้นๆ รวมทั้งฝึกความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนโดยอ้อม

ขั้นตอนการสอนโดยใช้เกม

- 4.1 กำหนดสถานการณ์ในการเล่นเกม
- 4.2 ชี้แจงกติกาในการแข่งขันและการตัดสินผู้ชนะ
- 4.3 แบ่งกลุ่มนักเรียน
- 4.4 ให้เครื่องมือหรือวัสดุในการเล่นเกม
- 4.5 บอกว่าจะให้เวลาการเล่นเกมกี่นาที
- 4.6 ประกาศผลการแข่งขันและมอบรางวัล

5. การสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) คือ ผู้สอนสร้างหรือยกกรณีปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจของวัยรุ่นหรือสังคมในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนใช้ขั้นตอนการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ และสามารถประยุกต์วิธีการไปสู่ปัญหาอื่นๆ ที่นักเรียนอาจจะเผชิญ

ขั้นตอนการสอนแบบแก้ปัญหา

- 5.1 ให้นักเรียนเลือกเพื่อนที่ต้องการทำงานด้วยกลุ่มละ 6-7 คน
- 5.2 กำหนดปัญหาคืออะไร ใครคือผู้เดือดร้อน
- 5.3 คิดวิเคราะห์วิจารณ์ เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง
- 5.4 สร้างทางเลือกหลายทางเลือก ตัดทางเลือกที่เป็นไปไม่ได้ออก
- 5.5 หาวิธีการแก้ปัญหา โดยพิจารณาที่สาเหตุของปัญหาและแก้ไขโดยตรงกรณีแก้ไขที่ต้นเหตุโดยตรงไม่ได้ อาจหาสิ่งอื่นมาชดเชยในทางสร้างสรรค์
- 5.6 สรุปแนวทางการแก้ปัญหา และเสนอแนะวิธีแก้ไขให้ทั้งชั้นฟัง (โดยส่งตัวแทนไปนำเสนอหน้าชั้นเรียนเพียงคนเดียว)

ตัวอย่างแบบประเมินผลการสอน (ในวิชา PC422)

ผู้สอน.....เรื่อง.....
วัน เดือน ปี.....ชั้น.....เวลา.....ผู้สังเกต.....

คำแนะนำ ให้ผู้สังเกตหรือผู้สอนทำเครื่องหมายลงในช่องที่ท่านคิดเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	ควรปรับปรุง	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง
1. มีความรู้และแม่นยำในเนื้อหาวิชา					
2. มีการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย					
3. ทำทาง การสอน กระตือรือร้น					
4. การพูดและอธิบายได้ชัดเจน					
5. เรียงลำดับเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม					
6. เนื้อหาสาระถูกต้องและทันสมัย					
7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรม					
8. ตอบข้อซักถามของนักเรียน					
9. มีการใช้สื่อการสอนเหมาะสม					
10. มีลักษณะการเป็นผู้นำ					
11. มีการเตรียมการสอนมาล่วงหน้า					
12. มีการประเมินผลบทเรียน					
13. มีการประยุกต์ความรู้ได้เหมาะสมกับบทเรียน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....

สรุป

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนว หมายถึง การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างเป็นธรรมชาติและเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่อาจารย์แนะแนวกำหนดไว้

การสอนวิชาแนะแนวโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาแนะแนวซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนตามความแตกต่างของ นักเรียน และมาตรฐานของหลักสูตร ทำให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลได้เต็มที่

ส่วนประกอบของจุดประสงค์การเรียนรู้ มี 3 ส่วน คือ พฤติกรรมที่คาดหวัง เกณฑ์ สถานการณ์

สื่อการสอน หมายถึง เครื่องมือ วัสดุ เทคนิคที่จะนำเนื้อหาวิชาหรือข่าวสารข้อมูล จากอาจารย์ไปสู่นักเรียนได้ง่ายและรวดเร็ว

การประเมินผลการเรียนการสอน กระทำได้โดยประเมินนักเรียน และอาจารย์ (ผู้สอน)

วิธีการสอนวิชาแนะแนว ได้แก่ การสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ การระดมสมอง การถาม การใช้เกม และการแก้ปัญหา

คำถามท้ายบท

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนว คืออะไร
2. สื่อการสอนที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไร
3. จงอธิบายวิธีการสอนวิชาแนะแนวอย่างน้อย 2 วิธี
4. จงอธิบาย มาตรฐานของนักเรียนวิชาแนะแนว มา 2 ประเภท พร้อมยกตัวอย่าง พฤติกรรมของนักเรียนมาประกอบ
5. จงเขียน แผนการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนว 1 คาบ ในหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 (นักศึกษาสามารถยกตัวอย่างประกอบให้สมจริง)